

Козир Юрій Русланович
аспірант,
Дрогобицький державний педагогічний університет
імені Івана Франка

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-481-1-10>

ДЕРЖАВНІ ІНСТРУМЕНТИ МІНІМІЗАЦІЯ ВПЛИВУ РИЗИКІВ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ РИНКУ ЕЛЕКТРОННИХ ПЛАТЕЖІВ В УКРАЇНІ

В умовах сучасної економіки однією з найважливіших умов формування стійких господарських зв'язків між виробниками та споживачами є ефективне функціонування ринку послуг електронних платежів, оскільки господарські та соціальні структури зазнали значних змін, викликаних широким застосуванням електронних засобів управління та обміну даними. У таких умовах традиційні інструменти і методи розрахунків за транзакції, що здійснюються, перестали відповідати вимогам, що пред'являються до них новими формами ведення бізнесу. Виникає об'єктивна необхідність застосування послуг електронних платежів, запропонованих платіжними системами щодо віддалених фінансових транзакцій між ринковими суб'єктами.

Шляхи вдосконалення механізму ринку електронних платежів включають необхідність вирішення таких найважливіших проблем як мінімізація впливу ризиків на ефективність механізму електронних платежів та визначення основних напрямів регулювання ринку послуг електронних платежів, оскільки останні є основним інструментом сучасної фінансової системи, що сприяє підвищенню ефективності економічних процесів, швидкості розрахунків та рівня фінансової інклюзії. Проте розвиток електронних платежів супроводжується різноманітними ризиками, які можуть впливати на стабільність та безпеку цього механізму. Тому важливим завданням

є мінімізація впливу ризиків та визначення основних напрямів регулювання ринку електронних платежів в Україні [2].

В результаті аналізу факторів, що негативно впливають на розвиток національного ринку електронних платіжних систем в Україні на сьогодні, виявлені та класифіковані за групами, такі як:

- операційні ризики, котрі пов'язані з технічними збоями, помилками в програмному забезпеченні, збоєм інфраструктури або людськими факторами. Вони можуть призводити до затримок або втрат коштів у процесі здійснення платежів;

- кіберризики, такі як шахрайство, хакерські атаки, витік конфіденційних даних та фішингові атаки, є одними з найзначніших загроз для ринку електронних платежів;

- регуляторні та правові ризики, котрі виникають при недостатньому або надмірному регулюванні ринку електронних платежів, що може призводити до його нестабільності, ускладнення для фінансових установ та появи бар'єрів для інновацій;

- фінансові ризики зумовлені коливанням валютних курсів, фінансовою нестабільністю та ризиками ліквідності і можуть впливати на ефективність електронних платежів, особливо в міжнародних транзакціях;

- споживчі ризики виникають внаслідок недостатнього рівня фінансової грамотності та захисту прав споживачів може призводити до зловживань з боку фінансових установ або шахраїв [3].

Найважливішою передумовою ефективного функціонування ринку послуг електронних платежів є участь держави, яка має значний потенціал для того, щоб забезпечувати функціонування українського ринку електронних платежів. На даний час регулятивні функції держави є вкрай необхідними, оскільки специфіка послуг електронних платежів вимагає комплексного правового забезпечення, оскільки зачіпає різні сфери діяльності банків та інших фінансових структур, компаній зв'язку, організацій торгівлі, виробників та постачальників комп'ютерного та програмного забезпечення, різних груп споживачів.

До напрямків мінімізації впливу ризиків на функціонування системи електронних платежів можна віднести наступні [1]:

по-перше, удосконалення нормативно-правового регулювання через гармонізацію законодавства України з європейськими стандартами (PSD2, GDPR); встановлення чітких вимог до фінансових установ та операторів платіжних систем; розробка механізмів швидкого реагування на нові загрози в сфері електронних платежів;

по-друге, співпраця держави, бізнесу та міжнародних організацій через взаємодію між банками, фінансовими установами та державними органами для оперативного обміну інформацією про загрози та участь України у міжнародних фінансових ініціативах щодо боротьби з кіберзлочинністю;

по-третє, технологічні заходи безпеки передбачають використання багаторівневої аутентифікації та шифрування даних, впровадження системи моніторингу підозрілих транзакцій а також регулярне оновлення програмного забезпечення та захист від кібератак;

по-четверте, підвищення фінансової грамотності населення через проведення освітніх програм щодо безпечного використання електронних платежів та запровадження державних ініціатив з інформування громадян про ризики кіберзлочинності.

Отже, мінімізація ризиків у сфері електронних платежів є ключовим завданням для забезпечення стабільності фінансової системи України. Ефективне регулювання, посилення безпеки, підвищення рівня фінансової грамотності та тісна співпраця між усіма учасниками ринку сприятимуть розвитку надійної, ефективної та захищеної системи електронних платежів. Впровадження комплексних заходів дозволить зменшити потенційні загрози та забезпечити стабільне функціонування електронних платежів в Україні.

Література:

1. Архірейська Н.В., Кучкова О.В. Сучасні тренди платіжного ринку України – безготівкові розрахунки та електронні гаманці. *Ефективна економіка*. 2021. № 6.
2. Лобач О., Кравченко Н. Фінансово-правова природа послуг на платіжному ринку. *Financial and credit activity problems of theory and practice*. 2022. № 1 (42). С. 41–50.
3. Трусова Н.В., Чкан І.О. Платіжні системи в Україні та ризики їх функціонування. *Бізнес Інформ*. 2021. № 1. С. 257–263.